

Для набуття учнями компетентностей необхідно вдосконалювати не тільки методику, але більше уваги приділяти психолого-педагогічним підходам, а саме:

- враховувати вікові та індивідуальні особливості учнів;
- активно застосовувати засоби наочності та проблемні задачі;
- під час використання різних форм та методів роботи вчитель повинен бути хорошим фасилітатором;
- розвивати природні задатки, здібності і таланти учнів, залучати їх до складання цікавих задач, вправ, тестів;
- звертати увагу на естетичне оформлення завдань різної складності.

Наведені приклади уроків є зразком партнерських стосунків між учнями та вчителями. Лише на основі довіри та взаєморозуміння можна створити умови для творчості педагогів, всебічного розвитку та соціалізації школярів.

Список використаної літератури

1. Клепко С.Ф. Формування лідерської компетентності в школі [Електронний ресурс]: навчальний посібник довідник / С.Ф. Клепко, Л.В. Литвинюк. – Полтава: ПОІППО, 2012. – 270 с. – Існує електронна версія. – Режим доступу: https://issuu.com/klepko/docs/2012_klepko-lytvyniuk-2012.
2. Нова українська школа. - Існує електронна версія. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
3. Савчин М.М. Розвиток критичного мислення учнів на уроках хімії // Біологія і хімія в школі. - 2012.- № 5.- с.5-8
4. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5-ти томах. – К.: Рад. школа, 1977. – 654 с.
5. Хімія: інтерактивне навчання: 7-11 класи / Упорядн.Галина Мальченко, Ірина Філоненко. – К.: Редакції газет природничо –математичного циклу, 2012. – 120 с. – (Бібліотека « Шкільного світу»).

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Стрижак Д.О.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Проблема розвитку креативності сучасної молоді є однією з провідних у реформуванні освіти. Над нею працювали чимало науковців.

Поняття «креативність» визначилося в західній науці в 30 роки XIX століття, у вітчизняній психології та педагогіці з початку 60 х років XX століття, але філософський аспект вивчення даної проблеми починається з Платона і Аристотеля. Платон вважав, що людина (перш за все митець) отримує натхнення, творчі ідеї від богів і є їхнім провідником у житті. Аристотель висунув ідею про витoki натхнення як результаті розумових асоціацій самої людини.

У 1939 році Джеймс Веб молодший написав книгу «Техніка продукування ідей», у якій зосередив увагу на тому, що ідея – ніщо більше ніж нова комбінація старих елементів. Можливість приносити старі елементи в нові комбінації залежить у більшості від здатності бачити зв'язки між ними. З цієї позиції креативність – це здатність будувати нові зв'язки між старими елементами. Це схоже на те, як працює наш мозок. [1]

Після низки досліджень фізіологів було виявлено, що креативність не локалізована в мозку людини у певному відділі. Скоріше, креативність виникає з комплексів мережі нейронів «засвічуючи» весь мозок. Креативність – активність усього мозку. Вчені виявили різниця між мозком висококреативної та низькокреативної людини, яка на їх думку полягає в різному розвитку зав'язків нейронів у лобних долях.[1]

Учені виділяють основні ознаки креативності: новизна, корисність, оригінальність, продуктивність. [2]

Освітній процес в Данії, як у школах, так і в університеті спрямований на розвиток креативності та самостійності здобувачів освіти. В першу чергу учням та студентам не викладають «готові» знання, вони навчають їх вчитися, спрямовують на самостійний пошук проблем, а також шляхів їх вирішення та подолання, розвивають креативність.

Саме на розвитку креативності здобувачів освіти сфокусовано велику увагу. І головне завдання викладача – знайти зачатки креативного мислення в кожного студента та розвивати їх. Для цього складено спеціальний «путівник» з різними техніками та методами, поясненнями як правильно їх використовувати. Окрім цього ця збірка є покроковою інструкцією для виконання проєктів, бо детально описує кожен етап пошуку та вирішення проблеми.

Етап перший – емпатія. Це основа дизайнерського процесу, орієнтованого на людину. На цьому етапі відбувається спостереження за поведінкою користувачів в контексті їхнього життя, взаємодія з ними через короткі інтерв'ю. Визначення, що саме відчуває потенційний користувач.[3]

Етап другий – визначення. На цьому етапі відбувається «розпакування» та синтез власних висновків щодо співпереживання з переконливими потребами та уявленнями, використання конкретних та змістовних завдань. Етап передбачає дві головні мети: розвинути глибоке розуміння користувачів та сформуванню власну точку зору (проблему).[3]

Етап третій – формування ідеї. Це найважливіша частина пошукового процесу, де відбувається створення радикальної альтернативи для вирішення знайденої проблеми. Мета етапу формування ідеї – дослідити широкий простір вирішення, як великої кількості ідей, так і різноманітність серед цих ідей. [3].

Найпростіший та найбільш розповсюджений метод формувань ідей – мозковий шторм (Brainstorm). Для більшості студентів цей етап є найскладнішим. Виявилось, що мислити креативно коли ніколи не працював за такою схемою надзвичайно складно. Опитування показало, що більшість здобувачів освіти відчувають себе дискомфортно за таких умов.

Подолати такі відчуття допомагають ресурси запропоновані викладачем. Перше що слід відмітити, більшість людей можуть бути креативними в певній мірі кожного дня. Найпростіший креативний процес, що виконує кожна людина це приготування обіду чи вечері. Кожного разу відбувається комбінація відомих продуктів у нові страви. Креативності можна навчити.

Ідея навчати когось бути креативним може здаватися неможливим завданням. Дійсно не можна когось навчити стати другим Бетховеном, Ейнштейном чи Менделєєвим. [4]

Розвиток креативності школярів викликає деякі труднощі для вчителів в школах України, адже маючи великий об'єм інформації, часто відчувається брак часу. Велика кількість часу йде підбиття, опрацювання та використання підсумків, рефлексією учнів, тощо.

Важливо навчити учнів підходити до роботи (навчання) креативно, вчителі повинні виділяти час для креативної діяльності, навчити використовувати різноманітні техніки, але в жодному разі не можуть бути креативними замість дітей. Викладач може моделювати креативний процес через самого себе, бути наставником, консультантом. Але для здійснення творчих завдань, формування креативності не достатньо лише того, щоб викладач був креативним.[4]

Викладачі Данського університету (University College Copenhagen (КР)) як один з шляхів розвитку креативності студентів пропонують тест віддалених асоціацій (ТВА), розроблений Сартофом та Мартою Меднік. Виконуючи завдання ТВА необхідно знайти одне слово, що надає сенсу фразі при поєднанні його з кожним з трьох запропонованих слів. Наприклад : швейцарський, торт, селянський. Перше про що можна подумати це – сир. Швейцарський сир, сирний торт, селянський сир.[1]

Після етапу формування ідей наступає четвертий етап – побудова прототипу. Прототипування передбачає перенесення ідей та досліджень з голови у фізичний світ. [3]

Перші протопити повинні бути швидкими та нескладними. Під час побудови є можливість покращити власні навички з попередніх трьох етапів.

Останнім етапом є тестування. Тестування – це можливість отримати зворотний зв'язок щодо власних рішень, вдосконалити їх, з метою покращення та продовжити роботу над проблемою.[3]

У тестуванні надзвичайно важлива рефлексія. Важливо почути враження та відгуки від потенційних користувачів. Тому окрім креативного мислення варто навчатись й умінню слухати, а особливо чути.

Отже, одним з факторів особистісного розвитку є креативність. Розвиток креативності сприяє подоланню стереотипів мислення і діяльності, формуванню ключових компетентностей, готовності до інноваційної діяльності, сприяє формуванню навичок саморегуляції та адаптації.

Список використаної літератури

1. Brinkmann, David J. Teaching creatively and teaching for creativity. Arts Education Policy Review. №111.2010.р.48-50
2. Gassimova V. Creativity and speed of information processing: A double dissociation involving elementary versus inhibitory cognitive tasks / L. Dorfman, C. Martindale, V. Gassimova, O. Vartanian // Personality and Individual Differences, 2008. 44, 1382–1390.
3. Design Thinking Bootcamp Bootleg <https://dschool.stanford.edu/resources/design-thinking-bootleg>
4. Nielsen, D. & S. Thurber. The theories behind it all. The secret of the highly creative thinker. BIS Publishers Amsterdam, 18.

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ ШКОЛЯРІВ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З ХІМІЇ

Стрижак С.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Зміни, які відбуваються в сучасному суспільстві, диктують підвищені вимоги до випускника загальноосвітнього закладу середньої освіти та акцентують увагу педагогічної науки і практики на формуванні школяра-дослідника. Головною метою навчання є формування в учнів дослідницьких умінь і навичок, розвиток у них інтересу до науково-дослідницької діяльності, саморозвитку та самовдосконалення.

Слід відзначити зростаючу роль дослідницького підходу в навчанні хімії. Дослідницький метод у навчанні – метод залучення учнів до самостійного і безпосереднього спостереження, на основі яких встановлюються зв'язки предметів і явищ дійсності, робляться висновки, пізнаються закономірності. Внесення елементів дослідження в навчання сприяє вихованню у школярів активності, ініціативності, допитливості і розвиває їх мислення, заохочує потребу дітей в самостійному пошуку та відкриття. Сучасні вчені вважають його одним з найбільш ефективних засобів організації проблемного навчання.

Дослідницькі вміння являють собою групу, яка об'єднує в собі вміння, необхідні для самостійної дослідницької діяльності. Формування дослідницьких умінь передбачає оволодіння школярами методологією наукової творчості, вміннями спостерігати і аналізувати, формулювати гіпотези щодо вирішення проблемних питань, планувати, проводити дослідницьку діяльність, прогнозувати її результати, узагальнювати дані і інше. Необхідно формування не тільки відповідних умінь і навичок школяра, а й формування мотиваційного компонента, тобто внутрішньої необхідності особистості в дослідницькій діяльності.

Виділяють такі особливості дослідницьких умінь і навичок:

- неалгоритмічність – школяр під час дослідження проходить свій шлях вирішення поставленого завдання через евристичні підходи, не використовуючи алгоритм;
- поліфункціональність, універсальність і надпредметних дозволяють учневі переносити дослідницький підхід на різні сфери діяльності і застосовувати в різних ситуаціях;
- багатовимірність підтверджується використанням школярами в дослідженнях аналітичних, критичних, комунікативних та інших умінь;